

1990-luvun muisteluteksti
Perhe- ja pariterapialehden 40-vuotisjuhlisiin

Pekka Borchers
pekka.borchers@fimnet.fi

*(Avoin) milanolainen ratkaisukeskeinen reflektiivinen keskustelu –
Moniääninen dialogi itsen muiden kanssa: jälkipohdinta
neljännesvuosisata myöhemmin*

Viime vuosituonnalla kirjoittamani artikkeli perustuu vet-perheterapiakoulutukseni henkilökohtaisesti virittyneeseen lopputyöhön, jossa vertaan kolmea itselleni tuttua perheterapian suuntausta. Nämä ovat (milanolainen) systeeminen terapia, ratkaisukeskeinen terapia sekä toimintatapa, josta nykyään käyttäisin käsitettä reflektiivis-dialoginen terapia. Alkuun on tarpeen kertoa, että lehden silloinen toimitus oli erehdyksessä kirjoittanut artikkelin monimutkaisen otsikon väärin. Virhe korjattiin ja oikea otsikko, joka yllä, ilmoitettiin muistaakseni lehden seuraavassa numerossa.

25 vuotta vanhan oman tekstini lukeminen oli hämmäntävä kokemus. Toisaalta se tuntui toki tutulta, mutta toisaalta yllättävän vieraalta. Ikään kuin sen olisi kirjoittanut joku muu kuin minä. Muistan kyllä silloisen ison ja monipolvisen urakan olleen itselleni hyvin merkityksellistä, mutta nyt teksti jää minulle etäiseksi. Olen edelleen ylpeä esimerkiksi kohtuullisen luovasta ja innovatiivisesta prosessista, jolla artikkelin aineistoa keräsin. Toisaalta kokonaisuus herättää minussa monenlaisia kriittisiä mietteitä. Yhteenvetona näistä hämmäntävistä kokemuksista voisi kai sanoa: on lohdullista huomata, ettei ole enää se sama ammattilainen eikä se sama ihminen kuin neljännesvuosisata nuorempana.

Aineiston keräämisprosessiin liittyy runsaasti monenmoisia muistoja, joista voisin mainita yhden itselleni hyvin mieluisan: Oli helteisiä kesäpäiviä Rääkkylässä. Virittäytyäkseni lopputyön tekoon luin Dostojevskia ja Bahtinia vuokraamamme mökin pihamaalla, välillä kävimme perheen kanssa kuuntelemassa Kihauksen festivaaleilla svengaavaa kansanmusiikkia ja iltasella katsoimme jalkapallon maailmanmestaruuskisoja - jotka voitti kukas muu kuin Ranska. Ukkoskuurot olivat pippurinen mauste noille viehättäville päiville.

Opinnäytetyöni ei ollut tieteellinen tutkimus. Se oli kuitenkin varmuudella vaikuttamassa siihen, että myöhemmin pitkän kliinisen uran jälkeen lähdin tutkimaan tieteellisesti meidän ammattilaisten haasteita moniäänisessä maailmassa ja tein väitöskirjan psykiatrien sisäises-

tä keskustelusta psykoosin tarpeenmukaisen hoidon kontekstissa (Borchers 2014). Tänä päivänä luenkin vanhaa tekstiäni en fundamentalistisena mutta kuitenkin jonkinlaisena tiedeuskovaisena, joka on tottunut ja tykästynyt lukemaan tieteellisiä artikkeleita.

Vielä 90- luvun lopullakaan ei minun muistikuvieni mukaan suomalaisessa perheterapiassa ja perheterapian kouluttamisessa – yliopistoväkeä tai muita poikkeuksia lukuun ottamatta - oltu erityisen kiinnostuneita psykoterapiaa koskevasta tutkimustiedosta. Sittemmin olen oppinut vierastamaan tuolle ajalle nähdäkseni tyypillistä runsasta spekulointia ja turhan kevyttä teoriointia, mihin omassa artikkelissani ehkä itsekin syyllistyn. Tänä päivänä ajattelen, että perheterapian kliinisen käytännön ja sitä koskevien teorioiden pitäisi pohjata psykoterapian tieteelliseen tutkimukseen. Tämä ei tietysti tarkoita, etteikö osa esimerkiksi oman artikkelini pohdinnoista voisi olla vieläkin relevantteja. Kuten 25 vuotta sitten väitän vieläkin, että reflektiivisdialoginen toimintatapa avaa asiakkaille tilaa tunteille ja elämyksille. Tai että ehkä joitakin yksittäisiä osioita kuten sirkulaarisia kysymyksiä lukuun ottamatta milanolainen systeeminen perheterapia, vaikka onkin ollut hyvin tärkeä kehitysvaihe, ei kuitenkaan ole hyvä viitekehys psykoterapiapraktikalle. Tai että ratkaisukeskeinen lyhytterapia voisi olla käyttökelpoinen ja mahdollinen työskentelytapa opetettavaksi terveyden ja sosiaalihuollon perustason opiskelijoille. Tai että mitä enemmän meillä psykoterapeuteilla on erilaisia teorioita ja kysymysarsenaaleja mielessämme, sitä vaikeampaa meidän on pysähtyä tässä ja nyt kuuntelemaan asiakkaita.

Hiipumassa olevan työurani viimeisen neljännesvuosisadan isossa osassa on ollut perheterapiakouluttajan positio, johon on liittynyt psykoterapiatutkimukseen liittyvää opetusta ja paljon koulutusten opinnäytetöiden ohjausta. Tästä näkökulmasta en olisi luultavasti vielä tällaisenaan hyväksynyt artikkelin pohjalla olevaa opinnäytetyötäni. Olisin voinut ilmaista arvostukseni työn kunnianhimosta, persoonallisuudesta ja innovatiivisuudesta. Toisaalta olisin voinut rohkaista itseäni pyrkimään tutkimusartikkelin rakentamiseen, missä johdantoa seuraa tutkimusmetodien ja tulosten esittely ja sitten pohdinta. Ehkä olisin kirjoittanut itselleni seuraavanlaisen ohjeen:

"Nyt minusta näyttää siltä, että olet kyllä esitellyt kiitettävällä tavalla mielenkiintoista ja luovasti kerättyä aineistoasi, jota olisi hyvä luokitella käyttäen jotain laadullista analyysimenetelmää. Näin pääsisit paremmin astetta yleisemmälle tasolle, minkä myötä uskoisin työn avautuvan lukijoille helpommin. Suosittelisin myös tekstin tiivistämistä."

Vaikka tämä olisi varmasti ollut 25 vuotta sitten minulle pettymys, luulen, että tuollaisten muutosten myötä artikkeli olisi kestänyt paremmin aikaa.

Loppukaneettina voisi sanoa, että neljännesvuosisata on tehnyt minusta artikkelin lukijan – vaikka muistankin tekijän.

Lähteet

Borchers, P. (2014). "Issues like this have an impact": the Need-Adapted Treatment of Psychosis and the Psychiatrist's Inner Dialogue. *Jyväskylän Studies in Education, Psychology and Social Research* 507.

Pekka Borchersin alkuperäinen artikkeli on ilmestynyt Perheterapia-lehden numerossa 1 / 1999 sivuilla 4-24. Mikäli viittaat kyseiseen artikkeliin, käytä alkuperäisjulkaisun tietoja:

Borchers, P. (1999). (Avoin) milanolainen ratkaisukeskeinen reflektiivinen keskustelu - Moniääninen dialogi itsen muiden kanssa. *Perheterapia*, 1, 4-24.